

Somogyi Tibor felvétele Megnyílt Juhász R.

Somogyi Tibor felvétele Megnyílt Juhász R. József és Téglás Attila közös kiállítása a dunaszerdahelyi Art MA Galériában Téglás Attila tavaly szerepelt első ízben Dunaszerdahelyen installációval, ám a közönség más munkáit is megtekinthette már, például a komáromi Limes Galériában. Az Art MA legújabb tárlatán egy nagyméretű leporellóval fogadja a látogatót a galéria kertjében, amelynek minden lapján egy-egy betű látható, s ezekből az „Indul a görög aludni” szöveg olvasható össze. Talány a mű, ám a könyvvilágra való utalás felfedi előttünk, hogy a művész napjaink nagy tömegeket szavazásra mozgósító tévéműsoraira, azaz művészetszociológiai jelenségekre reflektál könnyed, ironikus stílusban. E mű jól illusztrálja, hogy a '90-es évek második felében pályára lépett művésznemzedék aktuális társadalmi tartalommal telíti ezt a műfajt, s nem riad vissza a pop-art óta ismert stratégiától, hogy a fogyasztói életmódot és felszínességet saját eszközeivel bírálja. Tudjuk már, a népképviselői parlamenti demokrácia sem szeplőtlen. A művészettel viszont még összetettebb a helyzet, hiszen a művészeti minőséget nem lehet népszavazással vagy akár a műkereskedelem profitorientált szemléletével fel- vagy leváltani. A művészeti alkotás értéke, műtörténeti jelentősége nem a nézettségi index és nem a szavazatok mennyiségének függvénye – minden művészeten kívüli szempont erőltetése zsákutcába vezet. Sokszor, sokfelől halljuk, hogy a szabadság, az alkotói én önmegvalósítása ma már korlátlan, sőt azt is állítják, hogy a művészek visszaélnék ezzel a nagy adománnyal. Warhol négy évtizeddel ezelőtt meghirdetett popkultúra-programja – miszerint mindenki lehet művész, illetve sztár – már-már a tökély szintjén látszik megvalósulni a szuper-, a mega- és még ki tudja milyen sztárokat kereső produkciókban. Ha egyesek kételkednének abban, hogy mindez csak átverés, tekintsek meg Téglás Attila és Juhász R. József közös művét, a számítógépként működő ódon írógépet. Kiderül, hogy ebben a látszatdemokráciára, tömeghisztériára és fogyasztói magatartásra fókuszáló felszínes, médiák által uralt világunkban milyen könnyű felfedni a manipulációt. Ami élénk tárul, az korunk tükre. Olyan alkotóktól származik, akik külföldi tapasztalataik révén akár kívülről is szemlélhetik ezt a kommersz és giccs által uralt Új Európát. Juhász R. Józsefet a közönség főképpen költőként, vizuális költőként, performerként és akcióművészként, valamint fesztiválszervezőként ismeri. Juhászról ma már minden túlzás nélkül állítható, hogy a '80-as évek második felétől aktív formálója volt a csehszlovákiai művészeti életnek. Ezek voltak azok az évek, amikor az installáció műfaja megjelent a huszon- és harmincévesek körében, amikor új művészetstratégiák – pl. a „más kreativitás” művészete – megfogalmazódtak. Juhász az akkoriban jelentős szerepet betöltő Iródia tagjaként paradigmaváltást kezdeményezett a művészetről való gondolkodásban a csehszlovákiai magyar közegben, valamint országos kontextusban új lehetőséget teremtett – nemzetközi fesztivált szervezett, az elsőt a volt Csehszlovákiában – az experimentális, nem hagyományos művészeti eszköztárat alkalmazó

alkotók számára. Tevékenysége ennek következtében legalább két szempontból műtörténeti jelentőségű. Szűkebb világunk számára azzal a tanulsággal jár, hogy csak egyetemes művészet létezik, nem alkalmazhatók sajátos regionális vagy kisebbségi kritériumok, a békaperspektíva az önámítás eszköze. Országos jelentőségű tette pedig az akcióművészet és intermedialitás felvállalása a szocialista Csehszlovákiában. E két meghatározó mozzanat eredményezte, hogy Juhász, aki a középnemzedékhez tartozik, már most a 20. századi szlovákiai műtörténet részévé vált. Ez rajta kívül 1945 után csak Jakoby Gyulának, Bartusz Györgynek, Rónai Péternek, Németh Ilonának, Varga Emőkének és Szentpétery Ádámnak sikerült a magyarok közül. Amit Juhásztól most láthatunk, az nem egy új alkotói periódus kezdetét jelenti, hanem „a más kreativitás” jegyében született. Kiállított tárgyai, objektjei bizonyítják, hogy egy gondolat több műfajban, akár különböző művészeti ágak kifejezőeszközeit alkalmazva is megjeleníthető. Ami a tárlaton elének tárul, az akár a technika történetének újraértelmezéseként is értékelhető. A klasszikus írógép személyi számítógép billentyűzeteként működik, a háztartási gépek pedig az új közegben új funkciót nyernek. Mind a korábbi Juhász-performanszok kellékei ezek, ám ez esetben önálló életre kelnek, preparált objektékké válnak. Egy-egy fotóprint segít abban, hogy láthassuk, miként alkalmazta őket alkotójuk egy másik közegben és műfajban. Az objektet Juhász korábbi műveinek keresztmetszete egészíti ki, bemutatva egyben azt is, hogy milyen az a művészetszemlélet, amelyet immár három kontinens több mint félszáz országa fogadott el az elmúlt két évtizedben. (Juhász R. József – Téglás Attila, Art MA Galéria, Dunaszerdahely, 2005. 8. 10–18.) HUSHEGYI GÁBOR